

VEVERIȚA

Vânătorii ieșeni păstrează bune și vechi obiceiuri. Unele le țin încă de-acum o sută de ani, când beizade Neculai Șuțu și-a adus puști nouă de la Viena. Așa, în primele zile însorite ale primăverii, caută sitari în pădurea de la Repedea. Și-i caută cu aceeași rînduială de atunci nu cu cîni, ci cu copii care intră în sihlă, bat cu bețele și dau zvoană cu glasurile. Așa am ieșit și eu a patra oară ieri, în 14 aprilie, cu cîțiva prietini ; și, după ce-am străbătut Socola, am urcat printre vii în piscul cel mare, de unde se vede capitala Moldovei într-o panoramă fără păreche, pe trei coline.

Acolo ne-am oprit puțin, tot după o veche rînduială, și ne-am înduioșat, admirînd Iașii sub lumină de primăvară și ceață ; și am primit cu toții, adînc pătrunși, părerea că așa ceva — Iașii, văzut de la Repedea — este unic pe lume. Îndată ni s-au înfățișat, sub clădirile moderne și sub lumina nouă, amintirile trecutului legate de ziduri vechi, pisanii și morminte. Acolo dorm voievozi și domnițe, boieri și cneaghine și pulberile iubirilor. Soarele de altădată zace închis sub pămînt și lespezi.

După ce am jertfit ca totdeauna, tot după rînduială, acestui ticălos sentimentalism, ni s-a înfățișat

Gheorghe Meiu, omul nostru, cu stolul lui de copii! Au ieșit mărunței și slăbuți din iarnă, dar se adună în rînd cu mare însuflețire, smîrcîindu-și nasurile și ghiontîindu-se. De-o sută de ani, în fiecare primăvară, generațiile de copii așteaptă pe vînători. Unii intră în slujbă întăia oară în acest an și simțesc mîndrie legitimă. Alții își iau aere de șefi față de cei cu mai puține drepturi. Iar Meiu are predilecție pentru unul pe care-l chiamă Motocel. La acela strigă, pe acela îl îndrumează, cătră acela își declară nemulțămirea.

Insuși Gheorghe Meiu al nostru e un om rar. În viața lui de toate zilele și între gospodarii din sat nu știu care i-i situația și nici nu mă interesează. Gheorghe Meiu e omul sitarilor de la Repedea. Dintr-o întîmplare, a rămas cam beteag și șchioapătă puțin în dreapta ; cu toate acestea urcă, scoboară și ține la drum cu nedomolită tărie. Dimineața și sara, fără armă, la vremea aceasta a pasajelor, numai c-un bețișor în mînă, intră în pădure și observă dacă i-au venit paserile cu plisc lung pe care le-așteaptă. Cum înțelege că se anunță minunea, adică pasajul cel mare, pe care fiecare vînător îl așteaptă toată viața, dă veste grabnică devale, la Ieș, și boierii lui se și înființează.

— Sînt sitari, Meiule ?

— Sînt, cucoane, slavă Domnului. De cînd îi tot pîndesc ! Acum au venit. Am stat asară în pîraie și i-am văzut cum zburau ca muștele.

Și vînătorii, și copiii, și Meiu pornesc c-o însuflețire extraordinară, ca să se vadă, după trei ceasuri de trudă prin smîrcuri și rîpi, că sitarii — dacă au fost într-adevăr — s-au ridicat peste noapte și și-au urmat calea cătră munte. Cîteodată însă îi iese și lui Meiu dreptatea, și atunci obrazul lui ars de trude și năcazuri se luminează. Sitarii sar din toate desișurile, copiii fac o zvoană de s-aude pînă la cer, focurile de armă detună huruind în văi, iar Meiu are un aer de mulțămire și de protecție, parcă el ar fi crescut și-ar fi pascut acele paseri străine.

— Nu le-am crescut și nu le-am păscut, cucoane!
Dar eu stau aicea deauna și sînt străjerul lor.

Așa de ani de zile conduce pe vînători pe Repedea și-n Bîrnova nu ca un salariat obișnuit, ci cu pasiune. De și nu poartă în mîna decît vîrguța lui, el ia parte la toate peripețiile și emoțiunile expediției, îndeamnă, antrenează și încurajează pe vînători, îi pofteste să nu piardă nădejdea și să mai cerce un colț de sihlă, și-ncă unu, și după aceea vîlcica asta din dreapta și după asta coasta aceea din stînga. Urcă, scoboară cu noi, iar urcă și scoboară schiopătînd în dreapta și dăscălește pe Motocel :

— Măi Motocel, strigă, bre, la cei din stînga ta să nu grăbească așa !

Copiii se îndeamnă din glas : Hai-hăi !, bat în tufari, se strecoară printre lianele pădurii, se înghimpă în păduceli și răsuri, se agață cu picioarele în ruguri de mure, și înaintează cu hărnicie ca niște lighioi cu mișcări și contorsiuni ciudate, pînă cînd, c-un filfiit mare de aripi, sitarul zvicnește printre crengi și saltă deasupra pădurii.

— Sitarul la deal ! sitarul la deal ! izbucnesc și băieții dînd veste vînătorilor.

În ziua de care vorbesc, am găsit soare în poienile de la Repedea ș-o căldură lină, cea dintăi zi în adevăr blîndă în această tîrzie și schimbătoare primăvară. Din cînd în cînd suna vîntul în crengi pe deasupra pădurii. Sticleau ochiuri de apă în încovoieturi de vâlcele și tăuri reci și negre în funduri de ripi. Pe la dosuri stăruiau încă grămezi de omăt. Frunzișul mort, bine țesut și bătut sub greutatea zăpezilor iernii, lucea în stropiturile de soare într-o culoare de sînge vechi și stîns. Încă nu-l înțepaseră colții ierbil și nu-l spărseseră florile. Dar, pe la fețe inundate de lumină, zăream pîlcuri de viorele, ca niște fulgi de cer.

De și eram la jumătatea lui april, pădurea încă mărturisea suferința iernii. Pe alocuri deschidea hrube de întuneric. În tăurile negre parcă rămăseseră cuibarele

și ouăle părăsite ale balaurilor viscolelor și furtunilor, care au trecut peste lumea noastră în luna lui faur. Fagi și plopri ruți și dărîmați mărturiseau bătațiile trecute. Pădurea păstra încă în cuprinsul ei o mîhnire ș-o oboseală. Mierle și brigheci zărisem numai în tufișurile de la margine. Aici, în adîncuri, nu filfîiau zboruri, nu țîrîiau glasuri. Era neclintire și tăcere.

Într-un tău, subt unghiul de omăt al unui clin, sticli un glob de ghiață. În el văzui, ca într-o crisalidă de diamant, viermele altei ierni cumplite care va veni după un veac. Iar în sufletul meu, ca și-ntr-al pădurii, tresări spaima iernii care s-a dus.

Iarna aceasta a anului 1929, care a adus peste noi și peste pădurea aceasta furtuna de ghiață de la Spitzberg și Novoia-Zemlia, se păstra încă acolo, fulgerată de o rază de soare. Evoca urletele de groază, într-un fel de peșteră a morții, cu sălbătăciunile pitite în covruri reci și cu oamenii ghemuiți dincolo în bordeiele lor șubrede, sub viscolul sfîrșitului lumii. Deasupra, însă, fulgerau, în primăvara nouă, săgețile de aur ale arcașului ceresc.

Motocel, locotenentul lui Gheorghe Meiu, umbla înainte pe cărarea ce ducea în fundul rîpii. Deodată se opri, în neclintirea pădurii pustii, și dădu un strigăt de bucurie. Înălță brațul și arătă spre furca unui fag :

— O veveriță !

Ne oprirăm în cărare și căutarăm cu privirile minunea pe care o descoperise copilul.

Era într-adevăr o veveriță, un ghem de blăniță de culoarea flacării, cu coada stufoasă adusă pe spinare spre urechi, c-un căpușor minuscul în care licăreau ochișorii, ca două boabe de ploaie ori de lacrimi.

La exclamațiile noastre se mișcă brusc și trecu în partea cealaltă a trunchiului, ca să se ascundă de privirile noastre. Apoi apăru mai sus, pe altă creangă.

Tăcurăm. Ea era însă tot neîncrezătoare. Se furișă pe o ramură subțire, apoi, desprinzându-se de acolo, trecu pe-un fag mai bătrîn. Făcuse o săritură fără îndoială, de pe o creangă joasă, în înălțime; însă fără nici o sforțare, ca și cum puful ei de flacără se desprinsese de-aici și plutise în sus. Acolo, în fagul cel bătrîn, se opri puțin cercetîndu-ne, atît cît puturăm să-i observăm cravata albă; apoi dispăru iar în partea opusă. De-acolo nu ne vedea ea, și-și închipuia, cu grăunciorul ei de înțelegere, că n-o vedem nici noi.

Îndată ce mă lăsai iarăși la vale, o văzui însă iar. Rămăsei în urma tuturor, privind-o atent și neclintit. Globul iernii era jos, în tăul negru; și ea era sus, flacără mărunță a vieții. Se temea încă de dușman; rămăsese încă o clipă în ea amintirea dezastrului și a marei bătălii; bănuia încă o primejdie acum cînd cînta soarele în crengi; și stătea neclintită ca o frunză, lipită strîns de trunchiul fagului bătrîn, și, cu urechea grămădită în scoarță, asculta un ceasornic care bătea acolo mărunțel, măsurînd timpul. Nu era însă decît inimioara ei de puișor al fagului, al pădurii, ș-al primăverii.

N-am simțit în acea clipită milă, nici bucurie; ci am avut un simțimînt intens de simpatie pentru fărîma ei simbolică de viață, într-o fracțiune a eternității, în tristul și scurtul timp al oamenilor.

Am lăsat-o în îmbrățișarea ei prietinescă, ascultîndu-și inima ei ș-a pădurii, sub mîngîierea soarelui, tatăl nostru al tuturor. M-am depărtat încet, către tovarășii mei.